

Бурова О.О.,
магістрант,
Бердянський державний педагогічний університет,
науковий керівник – к. філол. н., доц. **В.О. Юносова**

ВАРВАРИЗМИ В МОВІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПЕРІОДИКИ

У сучасній українській мові вживаються слова, засвоєні з багатьох мов. Ці слова входили до складу української лексики в різні часи й різними шляхами. Питанню іншомовних запозичень присвячено праці таких учених, як М. Бондар, Р. Вишнівський, Н. Клименко, Б. Степанишин, О. Прасол, П. Селігей, О. Ткаченко та інших. Нашу увагу привернули варваризми – іншомовні або створені за іншомовним зразком слова чи звороти, що зберігають структурні ознаки чужих мов, по-різному пристосовуючись до фонетики, морфології української мови [3, 62].

Мета роботи – дослідити структурно-семантичні особливості варваризмів у мові сучасних ЗМІ.

За ознакою графічного вираження виділяємо кілька типів варваризмів, що часто трапляються в мові засобів масової інформації:

1. Варваризми, які передаються українськими літерами, наприклад: *Ми або кажемо Газпрому: „**Соррі**, ваш газ більше не транспортується”, або йдемо до суду („Українська правда”, 26.11.2015); **Ду ю спік інгліш? Ду ю спік інгліш?** – не витримує доня і починає гукати в натовп („Україна молода”, 27.10.2016); **Десяток українських урядів та наші президенти впродовж 25 років робили вигляд, що в нас усе „зер гут”, а виявилось, що вони творили найогиднішу антинародну олігархічно-кланову й монополістичну форму держави, яка виявилася найбільшійшою в Європі** („Україна молода”, 01.02.2017);*

2. Варваризми, які повністю зберігають латинське написання. Р. Вишнівський зазначає, що „ці лексичні одиниці зазвичай мають еквіваленти в мові-реципієнті, вживаються передовсім для того, щоб наповнювати газетний текст певною часткою експресивності, передавати аромат чужої мови і тим самим наблизити читача до мовної специфіки того національного середовища, про яке повідомляється. Їхньою характерною рисою є поширення не лише в українській, а й в інших європейських мовах” [1, 99]. Більшість цих лексем подається в словниках іншомовних слів в переліку „Іншомовні слова та вислови, уживані в латинському написанні” [2, 993 - 1014]. Серед них: *et cetera* (лат.) – і так далі, та інше [2, 1001]; *tabula rasa* (лат.) – чиста дошка; чисте місце, де можна написати все, що хочеш [2, 1013]; *urbi et orbi* (лат.) – усьому світові [2, 1014]. Такі вислови часто вживаються в мові сучасних засобів масової інформації: *А без цього всі розмови про вибори, „особливий статус”, деокупацію, реінтеграцію **et cetera** позбавлені будь-якого сенсу; Трамп поки що – **tabula rasa** у складних геополітичних питаннях („Дзеркало тижня”, 04.02.2017); І тут в Сирії з’являється можливість показати **urbi et orbi**, що з Америкою жартувати не варто* („День”, 08.04.2017).

Деякі варваризми вжито в латинському написанні, хоча вони вже адаптувалися в українській мові й подані в словникових статтях, пор.: *Проте, як би там не було, в минулі десятиліття я намагався регулярно дивитися Євробачення, тепер же задовольняюсь **post factum** переглядом найцікавіших виступів, знаходячи їх в Інтернеті* („День”, 07.05.2017) – **постфактум** (лат.) – після того, як щось уже сталося, відбулося [2, 755]; *У Москві зробили висновок, що так буде завжди і розглядали це як **carte blanche** не тільки в Сирії, але також у Лівії* („День”, 08.04.2017) – **карт-бланш** (фр.) – необмежені повноваження, повна свобода дій [2, 508].

3. Окрему групу становлять варваризми, що в мові ЗМІ вживають як в латинському написанні, так і кирилицею. Напр.: *Доцент продемонстрував **know-how** в дії* („Хрещатик”, 17.11.2005); *Виклики і **ноу-хау** нового опалювального сезону* („День”, 14.11.2018).

Оскільки варваризми є порівняно новими й незвичними словами в системі української мови, в ЗМІ трапляються випадки їхнього варіативного написання, як-от: *Заявки приймаються до 10 квітня включно 2011 року на **емейл**: ludkult@gmail.com* („День”, 22.02.2011); *Тому нам довелося написати лист на **е-мейл** депутата* („День”, 01.12.2015); *Хто давав нам гроші за вертеп, також давав нам свою контактну інформацію таку як **імейл**, щоби потім ми могли вислати їм звіт* („День”, 14.01.2016); *Події останнього березневого **вікенду** в містах Білорусі поставили перед українською владою дилему...* („Українська правда”, 27.03.2017); *Саме з Лесиної перемоги й розпочався українсько-австралійський **уїк-енд*** („Україна молода”, 14.02.2017); *Французький шар. **Дежа вю*** („Україна молода”, 23.03.2012); *Дочекалися?... Чи знову правописне **дежавю?!*** („День”, 11.10.2018); *Найближчим часом ви зможете покращити своє фінансове становище, відновивши **статус кво*** („Україна молода”, 13.04.2018); *Тому, хоч і до цілковитого схиляння нинішнього московського режиму до замирення й повернення стану **статус-кво** зразка 2013-го ще далеченько, проте Київ, дякуючи міжнародним партнерам, на тепер має значно міцніші позиції як у суто військовому вимірі, так і у сенсі української стратегічної перспективи* („Україна молода”, 08.08.2018).

Отже, у мові сучасних засобів масової інформації широко вживаються варваризми, у яких адаптація щойно почалася чи взагалі ще не починалася. Вони відтворюються як графікою мови-джерела, так і українськими літерами. Запозичення, вжиті мовою оригіналу, на нашу думку, нерідко ускладнюють сприйняття інформації, що потребує подальшого дослідження.

Література

1. Вишнівський Р. Англійські варваризми у мові сучасних українських електронних ЗМІ / Роман Вишнівський // Наукові виклади. – 2015. – № 1. – С. 97–101.
2. Словник іншомовних слів : 23 000 слів та термінологічних словосполучень / Уклад. Л. О. Пустовіт та ін. – К. : Довіра, 2000. – 1018 с.
3. Українська мова : енциклопедія / [Редкол. : Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), Зяблюк М. П. та ін.]. – 2-ге вид.,

Васильців В.В.

магістрант,

Бердянський державний педагогічний університет,

науковий керівник – к.пед.н., доц. **Л. О. Алексєєва**

ОСОБЕННОСТИ ПОСТРОЕНИЯ СЛОЖНЫХ МНОГОЧЛЕННЫХ ПРЕДЛОЖЕНИЙ В ИДИОСТИЛЕ И. ТУРГЕНЕВА

Находясь на высшем уровне языковой системы любого языка, синтаксис является одним из важнейших объектов внимания лингвистов. Особое место в синтаксисе занимает предложение как минимальная единица общения.

Проблема изучения сложных многочленных предложений привлекает к себе пристальное внимание исследователей на протяжении всей истории лингвистики. К данной проблеме обращались такие видные ученые, как Г. Акимова, В. Белошапкина, Ф. Буслаев, И. Василенко, А. Гвоздев, Г. Калашникова, П. Лекант, Д. Овсянко-Куликовский, А. Пешковский, А. Потебня, М. Разумовская, Е. Скобликова, И. Столярова, А. Студнева, А. Шахматов и др.

Актуальность работы обусловлена потребностью изучить сложные многочленные предложения на материале произведений И. Тургенева. **Цель** – изучить структурно-семантические особенности построения сложных многочленных предложений в идиостиле И. Тургенева. **Методы исследования** – лингвистическое описание языковых фактов, структурно-семантический метод.

Сложное многочленное предложение (СМП) является специфическим полипредикативным построением, объединяющим в своём составе не менее трёх предикативных единиц, которые образуют структурное и смысловое единство на основе одного или разных видов связи.

Благодаря семантической наполненности и экспрессивным возможностям сложные многочленные предложения широко употребляются в художественной речи, образуя те или иные стилистические фигуры и выполняя определённые эстетические функции. Сложные многочленные предложения являются не только единицами текста, но и важным средством текстообразования, выполняя важные текстообразующие функции.

В зависимости от характера синтаксических связей СМП делятся на четыре основные структурно-семантические группы: 1) многочленные сложные бессоюзные предложения; 2) многочленные сложносочиненные предложения; 3) многочленные сложные подчинительные предложения и 4) многочленные